

Celebració de la Pasqua Jove: la vida de l'Església es cou a la base de la piràmide.

L'Església de Girona, a vint-i-cinc anys del Concili

PERE TORRAS

Imaginem: un aventurer, als anys 30, se'n va a Amèrica a fer fortuna. Al cap d'un temps, ja ric, torna per visitar la seva família amb un flamant automòbil. Parlen de les excel·lències del cotxe i dels avantatges que té sobre la tartana: calefacció, llums, "clacson",... Quan marxa, en un gest de generositat, els regala el cotxe.

Els familiars, contents, s'hi diverteixen una bona estona. Hi entren i juguen amb els seients —en-

davant, endarrera—, amb els intermitents, amb el volant,... Al final volen provar-lo fent un tomb pel poble: van a buscar l'euga, li posen el collar, enganxen els tirants al para-xocs del cotxe, prenen les regnes i ...arri, petita! Contents i cofois es passegen pels carrers: és el primer cotxe del poble! Reconeixen que s'hi va molt bé, encara que la pobra euga ha d'estirar molt més i en segons quines pujades, no pot. Però ells pensen: qualsevol vagi en tartana tenint un cotxe americà!

El Concili Vaticà II va ser un fet transcendental per a l'Església. Al-

gunes de les seves idees fonamentals comporten una autèntica revolució eclesial i una aportació important a la història d'Occident. Va ser, en paraules de Pau VI, una nova Pentecosta. Però ens ha passat com a la família de la tartana: contents i satisfets; cofois i entusiasmats, hem agafat el Concili —els seus documents, les seves idees-clau, la seva obertura— ens ho hem posat a sota el braç, i hem retornat a la nostra església pre-conciliar i hem tancat les portes. Hem fet encaixar la seva novetat dins la lògica dels nostres esquemes vells. Hem posat el vi

nou en bots vells. I què ha passat? Alguns bots s'han rebenat; d'altres, s'han deformat; però la majoria, com que eren molt forts, han resistit i el vi s'ha "tallat".

Una certa decepció

A Girona hem tingut la sort de tenir un bisbe que sintonitza molt amb les idees i l'esperit del Concili. Els seus escrits, les seves homilies, els seus consells en els diàlegs de caràcter familiar amb els diferents grups, són un ressò i una aplicació coherent de la novetat del Concili. Amb tot, la Pastoral pràctica, també la que es fa des del bisbat, continua movent-se dintre d'esquemes preconçiliars. A nivell pràctic, la gran aportació del Concili està per estrenar, com en molts d'altres llocs.

Cal reconèixer que aquesta incoherència entre les idees i la pràctica es dona també en els mateixos documents conciliars. En general la "novetat transformadora" del Concili es troba a les introduccions. Però llegint després el cos central dels escrits dona la sensació que "parturiunt montes, nascetur mus" (van parir les muntanyes i va néixer un ratolí). Potser l'exemple més concret el trobaríem en el document "Constitució dogmàtica sobre l'Església". La Introducció i el primer capítol sobre el Poble de Déu obren magnífics horitzonts, que es limiten i es tanquen quan es parla en concret dels diferents "estaments" que formen aquell Poble: la Jerarquia, els Laics i els Religiosos.

No tots els documents són iguals. La "novetat transformadora" la trobem sobretot a la "Constitució pastoral sobre l'Església en el món actual", amb els seus satèl·lits: els decrets sobre Ecumenisme i sobre les Missions, i les declaracions sobre llibertat religiosa i sobre les religions no-cristianes.

En tot cas cal reconèixer que el Concili no ens ofereix encara una visió lògica i coherent de la realitat de l'Església: es presenta una Església de rostre modern i obert sense superar una visió arcana i heremètica.

La reforma conciliar a Girona ha estat aplicada per persones joves (almenys als primers temps), obertes, ben preparades intel·lectualment i amb prestigi i acceptació entre els companys. Però la cosa no ha reeixit i la consciència és d'una certa decepció. Què ha passat?

A) En primer lloc crec que hi ha hagut una manca generalitzada de valentia.

La renovació conciliar no és solament una qüestió de canvi de idees. És una qüestió de conversió.

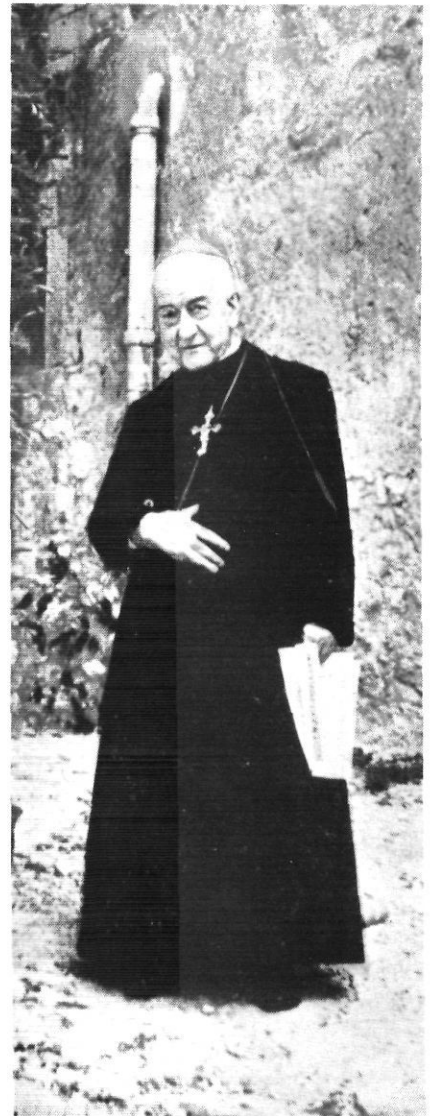
El concili no va néixer d'un home amb grans idees noves. Va néixer d'un home de fe, d'un ancià que la fe feia valent: Joan XXIII. Per entendre i assimilar el concili és necessari superar una religiositat al servei de la seguretat i intentar seguir els camins de la fidelitat. El més important del concili no van ser els Documents. El més important va ser la magnífica i engrescadora experiència de la Presència de l'Esperit en la Història dels homes. Per primera vegada es va fer servir la paraula *conversió* aplicant-la a la mateixa Església. El concili va ser abans de tot una Conversió. Sempre que Déu entra en la vida de l'Home fa por. Per això la seva primera paraula és: no tingueu por. Però, hem tingut por.

Un model superat

B) Als creients dels antics països "cristians" se'ns fa molt difícil obrir-nos i acceptar la realitat religiosa dels temps presents. El nostre model bàsic d'església continua essent el propi de l'Edat Mitjana i que correspon a una "situació de Cristiandat". Solem dir que ja s'ha superat aquest model, però l'enyorem i, en el fons, és l'únic que tenim.

Fins ara, i des que vam anar entrant a l'edat Moderna (s. XV) el "model de cristiandat" estava amenaçat per la Societat (la ciència, la política...) que s'ha anat emancipant, a vegades amb gran agressivitat, de l'Església. Durant força temps els cristians hem lluitat per evitar aquest "mal". Però ara arriba el Concili i ens diu que aquesta emancipació està molt bé, que correspon als plans de Déu i al progrés de la Història empena per l'Esperit. Assumir això resulta molt dur. Tant de temps lluitant per a la "sacralització" del món!... Resposta: alguns "no se n'enteren"... D'altres han reaccionat amb força: cal salvar l'Església! No es pot pas dir que vagin contra el Concili. Ja hem vist la seva ambigüitat. Col·lectius com l'Opus Dei o l'Associació Clerical del P. Claret han tingut, i tenen, una important incidència al nostre bisbat amb un programa ben explícit: sal-

El bisbe Cartañá no va arribar a anar al Concili, i va morir després de la primera sessió.

Entrada del bisbe Jubany a Girona, l'any 1974: un estil superat.

var l'església de l'amenaça de la secularització.

Potser ens passa allò mateix que va passar a sant Pere quan Jesús va dir als seus deixebles que havia de passar per la mort. "Pere, pensant-se afavorir Jesús, es posà a respondre'l: "Déu ens en guard, Senyor! No us ha de passar tal cosa". Però Jesús, girant-se, digué a Pere: "Veste'n del meu davant, Satanàs!" M'ets un entrebanc perquè els teus senti-

ments no són pas els de Déu, sinó els dels homes" (Mateu, 16,22). Cal reconèixer que a Occident la secularització comporta la mort del model clàssic d'església.

Un punt especialment significatiu és l'anomenat "problema de la manca de vocacions". Vint-i-cinc anys després que el concili hagi assumit la secularitat del Món —en funció del qual existeix l'Església— es continua buscant joves que vul-

guin fer l'ofici de dedicar-se a les "coses sagrades"!

En una societat que es secularitza va desapareixent la "plaça" de capellà. És lògic, doncs, que no s'hi presentin candidats. Els capellans que queden són vistos com persones "desplaçades". És cert que encara hi ha gent que els utilitza de tant en tant per legitimar o per servir de suport a la seva inèrcia o al seu sentit màgic de la vida. Però en

Recepció oficial del bisbe Jubany a la plaça del Marquès de Camps: parla l'alcalde d'Ordís.

*El bisbe Jubany
visita Ràdio Girona:
un esforç
d'integració.*

una societat secular no es necessiten "capellans".

Que no hi hagi "vocacions" per continuar aquesta "professió" constitueix, potser, la circumstància més favorable per facilitar a l'Església la superació definitiva de la "situació de cristiandat" i alliberar-se d'una "ganga" que sempre, però sobretot als nostres dies, ha desfigurat el seu vertader rostre. No podem pas descuidar que Jesús va ser condemnat pels sacerdots del seu temps!

Poques vegades com avui l'Esperit Sant ha vessat sobre l'Església (i el món) tanta abundor i diversitat de vocacions eclesials; poques vegades com avui hi ha hagut en els membres de l'Església tanta generositat i entrega. Com és possible que es parli de manca de vocacions! Ens queixarem que la primavera no fa flors perquè el nesprer no està florit?

Aquí cal fer referència als capellans que han plegat. Mirant el fet globalment no és correcte jutjar-lo com una infidelitat. Ben al contrari. Per a la majoria ha estat, i és, una qüestió de fidelitat, de fidelitat a un món que ja no és "sacral" i que, per tant, cal servir d'una manera nova.

També seria interessant fer un bon estudi de com la resta del clergat gironí ha viscut la secularització de la societat. Aquí no podem fer-ho. Però com a mínim voldria dir que, amb les imperfeccions normals, els capellans com a col·lectiu

han donat un testimoni de docilitat, de fidelitat i d'esperança que frega l'heroïtat.

El descobriment de la secularitat com a cosa bona i volguda per Déu va deixar sense objectius clars en la lluita de cada dia. Recordem que la feina del capellà era vista com una tasca de sacralització en una societat que es desacralitza. El capellà es trobà de cop i volta com un guia en la fosca, com un guia cec. Aquesta contradicció paralitza. I això no obstant s'ha continuat lluitant. És honorat ser un guia cec? Hauria estat just asseure's i esperar, quan portes seguidors darrera teu? Qui pogués parar el temps! Però el temps no s'atura i nosaltres anem amb ell. Sobre la marxa cadascú ha hagut de prendre la seva decisió. Dintre la gran varietat, en la majoria dels casos aquesta decisió —encertada o no, això ho dirà la història— ha estat dictada per una gran i abnegada generositat. S'ha pensat molt més en la gent que en un mateix.

Els «signes del temps»

C) Assumida la secularitat del Món, aquest i la seva Història es converteixen en signe i llenguatge. És el que el Concili anomena "signes dels temps": una idea molt renovadora.

El cristià es troba amb tots els

homes en aquesta tasca de llegir i interpretar els signes dels temps. I com a cristià té una aportació específica a fer: l'optimisme.

El cristià sap que els "Signes dels temps" estan escrits pels homes, però sota l'impuls, suau i fort a la vegada, de l'Esperit de Déu. I té la gran sort de tenir una magnífica clau d'interpretació: la Bíblia. Aquest llibre sorprenent, tan antic i actual; tan absurd i il·luminador; tan pietós i escandalós; tan religiós i desacralitzador.

Potser l'aportació més important del Concili ha estat fer-nos retrobar la Bíblia (Els Protestants en aquest punt ens porten 400 anys d'avantatge).

Amb tot, encara no ens acostem prou nets a la Bíblia. Estem massa acostumats a "servir-nos-en", buscant-hi la confirmació de les nostres idees. També passa que sovint llegim la Bíblia i ens quedem en la Bíblia, que és un llibre de fa dos mil anys. És que Déu avui s'ha tornat mut? El món actual, amb la seva història de defectes i incerts, és el lloc de la paraula de Déu. Però cal interpretar el seu significat. La Història Bíblica és l'eina que ens permet fer-ho amb garanties de veritat.

Però la Bíblia no perdona. Si les comunitats cristianes continuen fidels a l'estudi i meditació de la Bíblia, la renovació de la nostra església anirà endavant.

Aplec de Fontcoberta 1983: la Comunitat redescoberta com una idea fecunda i dinàmica.

Sentit de comunitat

D) Una altra de les idees-mare que el Concili ens ha redescobert és Comunitat. Ha estat entre nosaltres una idea fecunda i dinàmica.

La idea de Comunitat és constitutiva de l'essència de l'Església. Per això hi ha poques idees tan indispensables, però a la vegada tan perilloses si s'entenen malament.

Al nostre bisbat, no ha pas do-

nat de moment els seus fruits. He dit abans que per molts de nosaltres, encara avui, l'únic model real d'església és el de "cristiandat". Però quan aquest model és dissolt per causes externes (o sigui: perquè la societat s'emancipa), la reacció espontània i natural és un moviment de concentració buscant refugi en comunitats-ghetto. És un cristianisme de "diàspora" que enyora la situació de cristiandat per-

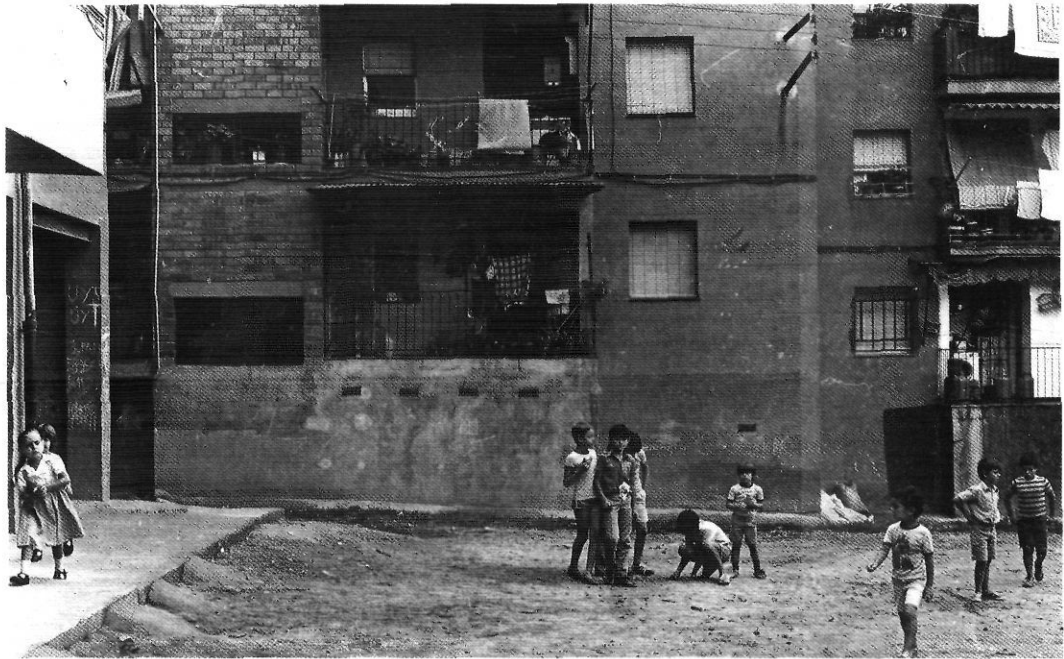
duda, i que potencia els seus signes d'identitat i diferenciadors, formant comunitats tancades, selectes i minoritàries.

Al nostre bisbat hem anat balancejant entre el "model de cristiandat" que és possible, i el "model de diàspora" quan no queda altre remei. Però cap dels dos models no realitza correctament la Comunitat en sentit cristià.

Pel Concili la Comunitat és pri-

El bisbe Camprodon sintonitza molt amb les idees i l'esperit del Concili.

Font de la Pòlvora de Girona: la immigració ha rebut una resposta pastoral generosa però incorrecta.

màriament una realitat oberta i universal que engloba tots els homes, passats, presents i futurs. És l'afirmació de la solidaritat universal en el temps i en l'espai.

El servei a aquesta Comunitat Universal reuneix els cristians. Neix així la comunitat o les comunitats cristianes, signe i "funció" de la Comunitat Universal.

Església i Societat no són dues realitats contraposades, de les quals la Societat seria la realitat que cal superar per entrar en l'Església, lloc de la Salvació. Sinó que el *lloc de la Salvació* és el Món, i l'Església és el signe i la celebració d'aquesta salvació ja present en el Món, i que cal anar completant *en el Món*.

Immigració i anacronismes

E) Als anys del Concili i als immediatament següents s'ha donat a Catalunya un fenomen que ha canviat profundament la nostra societat: la immigració massiva. Força de les nostres ciutats s'han vist envoltades per una corona suburbial, a vegades tan important com el mateix "centre". L'església diocesana hi ha respost amb una activitat pastoral intensa i de gran generositat, però bàsicament incorrecta: no s'ha encertat en l'aplicació de la idea de Comunitat ni en el sentit de la marxa de la Història. Cal reconèixer que la societat civil ha encertat encara menys. Però la societat civil no

tenia el Concili. L'església, sí. I a través de l'Església el meravellós missatge de la fraternitat universal havia d'haver arribat i fecundat la societat civil per ajudar-la en una situació tan delicada. Aquest era el repte. Però l'Església no ha encertat.

Una de les maneres importants com s'ha respost a aquesta situació ha estat la creació de noves parròquies perifèriques, amb criteris de "cristiandat" anacrònics i contra-productius.

Resulta sorprenent que en una societat que es va "urbanitzant" cada vegada més no es disposi pràcticament de cap altre model de comunitat cristiana que el de "parròquia", que és un model que correspon bàsicament a una societat rural (un poble = una parròquia). Les actuals divisions parroquials de les nostres ciutats són un atemptat a la correcta concepció de la Comunitat Cristiana. És urgent trobar nous models.

La conseqüència de tot això ha estat una "situació de cristiandat doble": una "cristiandat de centre", en decadència, i una "cristiandat de suburbi", encara més decadent.

Sortosament a Girona aquesta doble cristiandat ha estat gestionada per un únic clergat. Això ha estalviat molts problemes. Cal un reconeixement explícit als nostres bisbes per la seva clarividència i fermesa a l'hora d'assegurar la unitat eclesial i cultural del clergat i no cedir a solucions fàcils per a segons

quins problemes incorporant clergues provinents d'ordes religiosos que, en general i amb honroses excepcions, no han estat realitat sociològica i "cristiana" del nostre país.

El Sínode com a símptoma

Com una continuació del Concili són els Sínodes. Fa poc s'ha celebrat l'últim sínode, en el qual els bisbes estudiaven i debatien el paper i la missió dels "laics" a l'Església.

Per a molts el fet més simptomàtic d'aquest Sínode, tan preparat i al qual es donava tanta importància, ha estat l'haver passat pràcticament desapercebut. Potser ha estat un "signe del temps" que es podria interpretar així: avui, finalment, la vida de l'Església no es cou al vèrtex de la piràmide, sinó a la base.

Durará encara molt de temps l'anacrònica "arquitravada" piramidal? En tot cas sembla evident que la vida va per altres camins. Perquè vida, el que se'n diu *vida*, no en falta, gràcies a Déu, a l'Església.

Pere Torras és capellà de Vilartagues, a Sant Feliu de Guíxols.

Ha aparegut
el *Dotzè del Crestià II, 1*
primer volum
de les Obres Completes
de **Francesc EIXIMENIS**

Edició conjunta

COL·LEGI UNIVERSITARI
DE GIRONA

DIPUTACIÓ
DE GIRONA

Un volum anual de 500 pàgines a partir de 1986

Informació i subscripcions
COL·LEGI UNIVERSITARI DE GIRONA
Secció Lletres
Pl. Sant Domènec, 9
17004 GIRONA